

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії та маркетингу

РИНОК ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ

ПРОГРАМА
варіативної навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
підготовки спеціальності 075 Маркетинг
(Шифр за ОПІ ІІІ 5.02)

Дніпро

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Сокол Поліна Миколаївна, доцент кафедри економічної теорії та маркетингу.

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки/спеціальністю Маркетинг

«12» грудня 2017 року, протокол №8

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Ринок товарів та послуг» складена відповідно до варіативної частини освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 075 Маркетинг, що затверджена засіданням Вченої Ради дніпропетровського національного університету ім.О.Гончара від 22.04.2017 р. №8.

Предметом вивчення навчальної дисципліни розглядаються механізм формування та функціонування товарних ринків та ринків послуг, принципи й особливості їх сучасної сегментації та системи регулювання торговельно-економічних відносин на світовому ринку.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Ринок товарів та послуг» базується на системі здобутих знань з дисциплін «Політекономія», «Мікроекономіка», «Маркетинг», «Маркетингові дослідження», «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Маркетингова товарна політика», «Міжнародна економіка» тощо. Викладання курсу для широкого спектру фахових спрямувань потребує врахування специфіки напрямів підготовки фахівців, яке досягається варіюванням в межах тематичного плану.

Програма навчальної дисципліни «Ринок товарів та послуг» складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи ринку товарів та послуг.
2. Характеристика ключових сегментів ринку товарів та послуг

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Основною метою викладання навчальної дисципліни «Ринок товарів та послуг» є здобуття знань з теоретичних основ розвитку ринку товарів і послуг для спеціальної освіти і для практичної діяльності з фаху; формування у студентів сучасного економічного мислення в умовах ринкових відносин; закріплення професійних знань спеціалістів з комерційної діяльності щодо сучасних закономірностей і тенденцій розвитку товарних ринків, економічного аналізу їх складових, а також використання набутих знань і вмінь у своїй практичній професійній діяльності для розв'язання проблем діяльності України на ринках товарів і послуг; попередження можливих негативних наслідків подолання глобальної фінансово-економічної кризи та закріплення економічних відносин України з іншими країнами на основі міжнародних стандартів та правил СОТ.

1.2. Завдання вивчення дисципліни «Ринок товарів та послуг». Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є вирішення таких питань:

- усвідомлення майбутніми економістами місця та ролі публік рилейшнз в практиці діяльності підприємств;
- ознайомлення студентів з найважливішими теоретичними розробками, експериментальними і прикладними дослідженнями вітчизняних та

зарубіжних фахівців з паблік рилейшнз, а також методами їх використання в діяльності вітчизняних підприємств;

- забезпечення засвоєння студентами основних теоретичних питань паблік рилейшнз;
- підвищення рівня компетентності майбутніх економістів за допомогою набуття ними спеціальної підготовки в галузі паблік рилейшнз як одного з основних стратегічних маркетингових напрямів діяльності підприємства;
- «озброєння» ефективними інструментами PR-діяльності;
- формування необхідних знань та вмінь підготовки інформаційних матеріалів;
- ознайомлення з процесом розробки стратегічних наборів паблік рилейшнз;
- засвоєння сучасних особливостей в діяльності паблік рилейшнз;
- створення умов для активної пізнавальної та науково-дослідної роботи студентів з паблік рилейшнз.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основи теоретичних питань з формування товарних ринків;
- методичку аналізу кон'юнктури ринків;
- сучасні тенденції та закономірності розвитку товарних ринків;
- проблеми інтеграції України у ринкову економіку та виходу її на світові ринки товарів та послуг.

вміти:

- аналізувати маркетингові програми;
- аналізувати світові ціни на товарних ринках;
- застосовувати придбані знання у практичній маркетинговій діяльності;
- визначити формування ринку товарів та послуг як один з основних стратегічних маркетингових напрямків діяльності в управлінні організацією.

Вивчення дисципліни «Ринок товарів та послуг» повинно забезпечувати рішення двох взаємопов'язаних проблем: пізнання теоретичних основ науки зв'язків з громадськістю та набуття практичних навиків щодо їх ефективного застосування в умовах ринкової економіки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні основи ринку товарів та послуг.

Тема 1. Предмет і завдання курсу “Ринок товарів та послуг”.
Сутність і структура ринку товарів та послуг

Предметом курсу є механізм формування світового ринку, принципи і фактори його товарної та регіональної структури, особливості сучасної

сегментації та системи регулювання торговельно-економічних відносин. Сутність поняття “ринок товарів і послуг”: внутрішній, національний і міжнародний ринок. Взаємозв'язки господарської кон'юнктури, галузей матеріального виробництва і товарних ринків. Торгівля як головна характерна риса існування ринку. Товарна, галузева і соціально-економічна структура ринку. Закономірності і фактори розвитку товарних ринків. Закритий і відкритий сектори ринку. Циклічність виробництва і сучасні тенденції розвитку ринку. Вплив НТР на розвиток і структурні зміни експорту і світового імпорту товарів. Географічні зміни напрямів експортної-імпортних товарних потоків. Місце курсу серед інших дисциплін навчального плану, його структура, міжпредметні зв'язки та інформаційно-методичне забезпечення.

Тема 2. Теоретичні основи розвитку ринку товарів та послуг

Головні чинники, фактори та риси становлення ринку. Особливості еволюції ринку, структурні зміни, моделі розвитку. Еволюція теорій торгівлі з огляду застосування для проведення аналізу розвитку основних етапів функціонування ринку. Значення та обмеженість теорії меркантилізму. Основні передумови обґрунтування теорії абсолютних переваг. Визначення ціни товару з урахуванням порівняльних переваг. Недоліки теорії переваг. Найважливіші допущення теорії співвідношення чинників виробництва (теорія Хекшера-Оліна). Неотехнологічні теорії. Концепція теорії життєвого циклу продукції на світовому ринку з точки зору особливостей формування світової ціни на окремі види товарів. Основні принципи теорії М. Портера. Порівняльна характеристика підходів до розуміння сутності міжнародної торгівлі як необхідної передумови становлення світового ринку. Критерії порівняння: суб'єкти, об'єкти, інструменти, цілі. Головні ознаки існування світового ринку. Основні періоди сучасного розвитку торгівлі та ринку товарів і послуг. Наслідки глобалізації. Дія економічних законів на світовому ринку: інтернаціоналізації господарського життя, вартості, конкуренції, нерівномірності економічного розвитку, міжнародного поділу праці.

Тема 3. Оцінка кон'юнктури ринку товарів та послуг

Поняття кон'юнктури товарних ринків. Взаємодія господарської кон'юнктури комерційної діяльності. Еволюція теорій кон'юнктури ринку: основні теорії, методи, засновники. Сутність теорії залежності економічних криз від метеорологічних умов. Теорія “Гарвардського барометра”. Методи часових рядів та провідних показників (або індикаторів). Теорії дослідження та моделювання кон'юнктури, пов'язані з аналізом і використанням виробничих функцій. Функція Кобба — Дугласа. Кон'юнктуро-формульовальні фактори, показники та умови. Основні форми прояву кон'юнктури товарного ринку. Аспекти вивчення кон'юнктури ринку. Етапи аналізу товарної кон'юнктури. Принципи проведення кон'юнктурних досліджень. Види прогнозів кон'юнктури товарного ринку: за предметом або об'єктом прогнозування, за часом дії, за функціональною ознакою. Аналіз та

класифікація методів прогнозування товарних ринків. Зовнішньоекономічні прогнози як основа прийняття ефективних управлінських рішень. Визначення ступеня верифікації прогнозів.

Тема 4. Особливості ціноутворення на ринку товарів та послуг

Основні категорії ринкового механізму: попит, пропозиція, ціни. Сутність термінів “світовий попит”, “світова пропозиція”. Порівняльний аналіз визначень світової ціни. Форми прояву закономірності ціноутворення. Вимоги, яким має задовольняти ціна. Множина цін. Ґрунтування факторів ціноутворення за характером, рівнем та сферою дії. Основні стадії ціноутворювального процесу. Особливості класифікації цін ринку залежно від характеру формування та застосування, характеру інформації, ступеня державного регулювання, з точки зору досяжності отримання, за ознакою залежності сфери товарного обігу. Рівні цін на товари, характерні особливості формування та пересування цін на ринку. Цінова політика фірм, монополій і товарних асоціацій. Система поправок на торгах за контрактними цінами. Практика формування оптових цін. Природа взаємодії внутрішніх і світових цін. Експортні та імпорتنі ціни.

Тема 5. Конкуренція та монополізація на у ринку товарів та послуг

Конкуренція та монополізація — невід’ємні риси розвитку ринку товарів та послуг. Конкуренція як економічний процес взаємодії та боротьби продуцентів та постачальників продукції за найвигідніші умови виробництва і збуту товарів на ринку. Конкурентна боротьба як фактор зниження витрат та підвищення ефективності виробництва, удосконалення якості товару. Внутрішньогалузева і міжгалузева конкуренція. Цінова і нецінова конкуренція. Конкурентна спроможність виробництва товару. Товарні знаки і торговельні марки фірми в конкурентній боротьбі. Монополізація ринків як процес встановлення пануючого становища на ринку могутніх фірм шляхом конкурентної боротьби. Завоювання ринкової влади, розподіл сегментів ринку. Зростання і поглинання фірм у процесі конкурентної боротьби на світових ринках. Види монопольної діяльності. Діяльність ТНК. Роль ТНК у насиченні світових ринків товарами. Концентрація виробництва і науково-технічний прогрес. Торговельні війни і торговельна експансія на світових товарних ринках. Контроль діяльності ТНК на світовому ринку. Антимонопольне законодавство.

Тема 6. Міжнародне регулювання світового ринку товарів та послуг

Сутність і структура системи регулювання світового ринку. Національна держава як регулятор національного ринку. Міжнародна система механізму регулювання світогосподарських зв’язків. Ціновий механізм та валютно-фінансові інструменти регулювання світового ринку. Зміст і механізм державної зовнішньоекономічної політики та її особливості в різних групах країн (розвинених, що розвиваються, з перехідною

економікою). Міжнародна координація торговельної політики. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) та регулювання світової торгівлі. Історія утворення ГАТТ, її організаційна структура, раунди. Перетворення ГАТТ у Світову організацію торгівлі (СОТ). Україна і ГАТТ/СОТ. Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), її регулюючі функції та структура. Головні комісії ЮНКТАД. Перебудова Координаційного комітету з контролю за експортом (КОКОМ). Основні типи торговельної політики країн. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Міжнародні товарні угоди. Уніфікація правил укладання міжнародних торговельних угод.

Тема 7. Товарна структура ринку та товарні номенклатури

Товарна структура ринку: поняття та особливості. Сутність понять: товар, товарна номенклатура, товарний асортимент. Типи товарних структур експорту та імпорту. Ознаки структуризації товарних потоків, сучасна товарна структура ринку. Динаміка і прогноз торгівлі. Організаційні форми експорту та імпорту. Фактори, що обґрунтовують особливості сучасної товарної структури. Зміни в товарній структурі ринку. Вплив НТР на товарну структуру ринку. Місце України на світовому товарному ринку. Необхідність дотримання вимог міжнародних стандартів (ISO). Поняття “міжнародна товарна номенклатура” та “міжнародна товарна класифікація”. Ознаки поділу загальних товарів на окремі підрозділи. Класифікація основних схем та номенклатур. Значення міжнародних товарних номенклатур, необхідність їх дії на світовому ринку. Гармонізована система опису та кодування товарів (ГС): сутність та основна мета. Стандартна міжнародна торговельна класифікація ООН (СМТК — 3-тя редакція): структура та основне завдання. Класифікатор товарів за укрупненими економічними групуваннями (КУЕГ): мета та принципи укладання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Характеристика ключових сегментів ринку товарів та послуг

Тема 8. Ринок паливно-енергетичних товарів

Міжнародний поділ праці у світовій енергетиці та виробництво експортних ресурсів. Світова енергетична проблема. Структура споживання паливних та енергетичних товарів у різних країнах світу. Характеристика ринку нафти та нафтопродуктів. Нафтовидобуток, нафтопереробка й особливості пропозиції на нафтовому ринку. ОПЕК і ринок нафти. Діяльність міжнародних нафтових компаній на світовому ринку. Роль Міжнародного нафтового картелю (МНК) у формуванні світових цін на нафту. Вплив Міжнародного енергетичного агентства (МЕА) на кон'юнктуру світових цін на нафту. Діяльність аутсайдерів на нафтових ринках. Ринок газу. Фактори формування кон'юнктури газового ринку. Виробництво газу і структура пропозиції на газовому ринку. Попит та формування цін на газ. Ринок електроенергії, його регіональні відмінності та основні країни — експортери та імпортери. Сучасний стан розвитку ринків урану та інших енергоносіїв.

Україна і світовий ринок паливно-енергетичних ресурсів. Проблеми і перспективи України на світових ринках паливно-енергетичних ресурсів.

Тема 9. Ринок руд і металів

Роль мінерально-сировинних ринків у розв'язанні глобальної сировинної проблеми. Класифікація ринків мінеральної сировини, фактори їх розвитку та особливості кон'юнктури. Спеціалізація виробництва і пропозиції чорних і кольорових металів. Структурні зміни у споживанні мінеральної сировини в епоху НТР. Особливості формування попиту на ринках сировини та матеріалів. Ціноутворення на ринках сировини. Ринкова політика монополій. Роль товарних асоціацій на сировинних ринках. Характеристика ринку чорних металів. Сучасний стан розвитку ринку кольорових металів. Світові товарні біржі заліза, алюмінію, міді, олова, свинцю. Регіональна структура експортно-імпортних потоків мінерально-сировинних товарів та матеріалів.

Тема 10. Ринок хімічних товарів

Спеціалізація країн у світовій хімічній промисловості. Аналіз пропозиції хімічних товарів на ринку. Експортні квоти хімічних товарів країн-експортерів. Структурні зміни товарообігу хімічних товарів в епоху новітніх технологій хімічного виробництва. Монополізація ринків хімічних товарів. Цінова і нецінова конкуренція. Митні бар'єри і торговий протекціонізм. Роль товарних асоціацій на ринку збуту. Головні експортно-імпортні товари, потоки світового ринку хімічних товарів. Зовнішньоторговельна діяльність України на світових ринках хімічних товарів.

Тема 11. Ринок лісових товарів

Поділ праці у лісовому господарстві та виробництві експортних лісових товарів. Динаміка товарної структури лісового ринку. Фактори розвитку кон'юнктури ринку лісових та целюлозно-паперових товарів. Ціноутворення на ринках лісових товарів. Діяльність ТНК лісової промисловості на ринках збуту. Роль галузевих товарних асоціацій на ринку лісових товарів. Характеристика товарних лісових ринків: деревини, меблів, дерев'яних побутових виробів, целюлози, паперу. Головні експортно-імпортні потоки лісових товарів. Проблеми і перспективи виходу України на світовий ринок лісових та целюлозно-паперових товарів.

Тема 12. Ринок машин та обладнання

Особливості ринку машин та обладнання. Поділ праці у машинобудуванні та експортна спеціалізація. Динамічні зміни товарної структури ринку машинобудівних товарів. НТП і тенденції розвитку ринків машинобудівної продукції. Аналіз структури попиту і пропозиції на ринках машинобудівної продукції. Умови формування пропозиції та цін на ринках машинобудівних товарів. Конкурентні "торгові війни". Політика

торговельного протекціонізму. Лідерство в галузевій структурі загального, транспортного і електротехнічного машинобудування. Діяльність міжнародних ТНК на ринках машинобудівних товарів. Роль технічного обслуговування в експорті продукції машинобудування. Лізинг та інжиніринг як методи конкурентної боротьби на ринку обладнання. Характеристика ринків автомобілів, комп'ютерів, транспортних засобів, сільськогосподарських машин, офісного, торговельного обладнання та ін. Регіональна структура ринку машин та обладнання. Головні країни-продуценти. Проблеми і перспективи виходу України на світовий ринок машинобудівної продукції. Товарна структура українського експорту та імпорту машин та обладнання.

Тема 13. Ринок побутової техніки тривалого користування

Структура ринку побутової електротехніки тривалого користування. Особливості формування регіональних ринків побутової електротехніки та основні причини посилення конкуренції. Країни-виробники побутової техніки. Роль НТР у його розвитку та регіональні особливості. Форми торгівлі товарами тривалого користування. Поставки товарів у розібраному вигляді; зовнішньоторговельний сервіс. Аналіз ринку побутової електротехніки за основними товарними групами. Ринок електронної апаратури, домінуючі експортери, зростання ролі НІК на ринку електронних виробів. Ринок холодильної техніки, головні продуценти та експортери, динаміка виробництва та торгівлі. Техніка бізнес-класу, техніка економ-класу, вмонтована побутова мережа, ринок hi-fi, DVD-формат, цифрова апаратура. Механізм регулювання, характерні риси і стадії організаційної структури міжнародної торгівлі товарами побутової електротехніки. Проблеми виходу України на світовий ринок товарів тривалого користування.

Тема 14. Ринок товарів легкої промисловості

Значення ринку товарів легкої промисловості. Спеціалізація країн щодо виробництва тканин, швейних і трикотажних товарів. Товарна структура текстильних товарів, структурні зміни і сучасні тенденції розвитку ринку цих товарів. Аналіз факторів розвитку ринку тканин, швейних і трикотажних виробів. Співвідношення попиту і пропозиції на ринку. Кон'юнктура і якість товарів. Монополізація виробництва і збуту товарів. "Життєві цикли" товарів і норми прибутків фірм-виробників. Товарні знаки і проблеми збуту товарів. Висока мода і конкурентна спроможність товарів. Географія світових експортно-імпортних потоків тканин, швейних і трикотажних виробів. Роль ринку взуття у забезпеченні потреб населення планети. Поділ праці і спеціалізація у виробництві експортних ресурсів взуття. Товарна структура товарообігу взуттєвих товарів, його динаміка, проблеми оновлення асортименту. Фактори і сучасні тенденції розвитку ринку взуття. Географічне спрямування світового експорту та імпорту взуття. Проблеми регулювання торгівлі взуттям. Особливості ринку спортивних товарів, його монополізація.

Проблеми та місце України у світовій торгівлі тканинами, швейними і трикотажними товарами, взуттям, товарами для спорту.

Тема 15. Ринок продовольчих товарів

Значення та товарна структура ринку продовольчих товарів. Міжнародна спеціалізація у агропромисловому виробництві та умови конкурентоспроможності продукції агропромислового комплексу. Фактори і тенденції розвитку, проблеми збалансування попиту і пропозиції на ринку продовольчих товарів. Фактори формування цін на продовольчі товари. Значення ринку зерна в розв'язанні глобальної продовольчої проблеми. Міжнародна спеціалізація країн у виробництві експортних ресурсів пшениці, кукурудзи, рису. Товарна структура товарообігу зернових культур. Кон'юнктура ринку і ціни на зерно. Цінова політика на ринку зерна. Демпінгова торгівля зерном. Проблеми створення продовольчих резервів зерна. Географічне спрямування експорту та імпорту зерна. Роль ринку м'ясних і молочних товарів. Спеціалізація країн у виробництві експортних ресурсів м'яса і молока. Товарна та регіональна структура товарообігу м'ясних і молочних товарів, їх динамічні зміни. Основні фактори і тенденції розвитку ринку м'ясних і молочних товарів, кон'юнктура і ціни на м'ясні і молочні товари. Агрокліматичні і економічні фактори виробництва цукру з цукрової тростини і цукрових буряків. Особливості розвитку ринку цукру. Співвідношення попиту і пропозиції на ринку цукру. Ціни на цукор. Регіональна структура експорту і імпорту цукру. Фактори і тенденції розвитку ринку риби, рибопродуктів і олії. Спеціалізація країн у виробництві експортних ресурсів рибних товарів, маслинової, пальмової та соняшникової олії. Товарна та регіональна структура товарообігу рибних товарів і олії, її структурні зміни. Аналіз попиту, пропозиції, ціни і проблеми прибутків виробників на ринках рибних товарів і олії. Роль ринків кави, какао, чаю в забезпеченні населення тонізуючими напоями. Сегментація ринків кави, какао, чаю, кон'юнктура ринків і ціни. Аналіз агрокліматичних, економічних факторів і сучасних тенденцій розвитку регіональних африканських ринків какао, американських ринків кави, азійських ринків чаю. Структура попиту країн світу на какао, каву, чай. Значення ринків плодів, овочів, прянощів, ароматизуючих речовин та спеціалізація садівництва, плодівництва, овочівництва у виробництві експортних ресурсів цитрусових, бананів, ананасів, винограду, яблук та інших плодів, овочів, прянощів, ароматизуючих речовин. Динамічні зміни товарної структури товарообігу плодів і овочів, ароматизуючих речовин. Загальна характеристика ринків вина, пива, кон'яку, горілчаних виробів, соків, тонізуючих напоїв, мінеральних вод. Проблеми міжнародного регулювання світової торгівлі продовольством в рамках ГАТТ/СОТ. Проблеми і перспективи виходу України на світовий ринок продовольчих товарів. Зовнішня торгівля України продукцією агропромислового комплексу.

Тема 16. Ринок послуг

Значення ринку послуг у розвитку матеріального виробництва та задоволенні потреб населення. Розвиток ринку послуг в епоху НТР. Сутність поняття “послуга”, важливіші аспекти, ознаки, структурні показники. Сутність поняття “ринок послуг”. Структура ринку послуг залежно від різних класифікацій (Світового банку, МВФ, ЮНКТАД, ГАТТ/СОТ). Особливості та аспекти торгівлі послугами. Групування послуг відповідно до засобів доставки споживачеві. Регіональна структура торгівлі послугами. Динаміка, сучасні зрушення та проблеми розвитку ринку послуг. Місце України на світовому ринку послуг.

Тема 17. Транспортне обслуговування торгівлі і фрахтовий ринок

Транспортне обслуговування ринку. Роль транспорту в обслуговуванні ринку. Вантажні сполучення. Морський транспорт. Структура морських вантажопотоків. Інші види міжнародних перевезень. Пасажирські сполучення. Транспортні умови для перевезень. Базисні умови поставок товарів у договорах купівлі-продажу в “Інкотермс-2000”. Сутність і види транспортних операцій. Посередництво в транспортних операціях. Конвенції та угоди про міжнародні перевезення. Регулювання морських перевезень. Поняття фрахтового ринку. Місце фрахтових послуг у транспортній системі. Фактори і особливості розвитку фрахтового ринку. Види та умови фрахтування. Чартерні угоди. Фрахтові ставки і тарифи. Участь України у світовому фрахтовому ринку. Проблеми і перспективи фрахтування морських суден Чорноморського пароплавства.

Тема 18. Ринок туристичних послуг

Сутність поняття “ринок туристичних послуг”. Місце туризму на ринку послуг. Динаміка розвитку туризму. Структурні зміни і фактори розвитку туризму. Туристичні потоки. Особливості торгівлі туристськими послугами. Туристичні фірми. Транспортне обслуговування туризму. Характеристика сегментів туристичного ринку: пізнавального, рекреаційного, ділового, релігійного, екологічного тощо. Проблеми і перспективи розвитку міжнародного туризму в Україні.

Тема 19. Характеристика ключових сегментів бізнес-послуг

Характеристика ключових секторів ринку послуг та місце України на світовому ринку послуг. Торгівля ліцензіями, патентами, “ноу-хау”. Внутрішньофірмова ліцензійна торгівля. Ліцензійні угоди. Ліцензійні платежі. Ринок лізингу. Види лізингу. Імпортний лізинг. Фінансовий лізинг. Хайринг. Рентинг. Ринок інжинірингових та консультаційних послуг. Інжинірингові компанії зі збуту результатів НДДКР. Закриті і відкриті торги інженерно-консультаційними послугами. Ринок франчайзингу як самостійної галузі послуг.

Тема 20. Проблеми інтеграції України до світового ринку

Місце України на світовому ринку. Проблеми поглиблення

міжнародної експортної спеціалізації, підвищення якості товарів та наданих послуг, забезпечення їх конкурентоспроможності. Оцінка соціально-економічних і політичних факторів, умов ринкових економічних реформ, що вплинули на структурні зміни у зовнішній торгівлі та еволюцію сучасної моделі торговельно-економічних зв'язків України. Аналіз показників зовнішньої торгівлі: загальний обсяг товаро обігу, його товарна структура, регіональні особливості експорту й імпорту України. Усвідомлення нової правової основи лібералізації та протекціонізму українського ринку. Аналіз сучасного механізму регулювання експортних квот, субсидіювання пріоритетних експортних галузей виробництва, сприяння розвитку кредитної і страхової політики зовнішньоекономічної діяльності країни. Об'єктивні передумови залучення іноземного капіталу для розвитку ринкових інститутів в Україні. Реалізація маркетингових програм з метою дослідження насичення товарних ринків для завоювання ринкових ніш, подолання конкурентів, застосування сучасних прогресивних форм і методів торгівлі. Впровадження світового досвіду регулювання міжнародної торгівлі для створення сучасної ефективної моделі зовнішньоекономічної діяльності України.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Базова література:

1. Орлов П. А. Збутова діяльність промислових підприємств: теорія та напрямки розвитку : монографія / П. А. Орлов, Г. О. Холодний, Т. І. Притиченко та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 232 с. .
2. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III // Голос України. – 2001. – № 37. – С. 45.
3. Телетов О. С. Маркетинг у промисловості : підручник / О. С. Телетов. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 248 с.

1.2. Додаткова література:

1. Бураковський І. Теорії міжнародної торгівлі. — К.: Основи, 2000.
2. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Монографія. — К.: Вид-во КНЕУ, 2003
3. Гонтар В. М. Дослідження кон'юнктури світових товарних ринків: Навч. посіб. — К.: УММБ, 1998.
4. Дахно І. І. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003.
5. Жук М. Комерційні відносини України: організація зовнішньої торгівлі: Підручник. — Чернівці: Рута, 2004.
4. Інфраструктура товарного ринку: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004.
5. Коваленко Ю. О., Румянцев А. П. Міжнародна торгівля послугами. — К.: Центр навч. л-ри, 2003.
6. Козак Ю. Г., Логвинова Н. С., Ржепішевський К. І. та ін. Основи міжнародної торгівлі: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: Центр навч. л-ри, 2003.

7. Козик В. В., Панкова Н. Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. — К.: Знання — Пресс, 2001.
8. Ломакин В. К. Мировая экономика: Учеб. для вузов. — М.: ЮНИТИ, 2000.
9. Ляшенко Г. П., Лазебник Л. Л. Кон'юнктурні дослідження на світових товарних ринках: Навч. посіб. — Ірпінь: Академія ДПС України, 2003.
10. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. О. А. Кириченко. — К.: Знання, 2005.
11. Мировая экономика: Учеб. / под ред. А. С. Булатова — М.: Юрист, 2001.
12. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. — К.: Вид-во КНЕУ, 2003.
13. Основи міжнародної торгівлі: Навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака. — К.: Центр навч. л-ри, 2005.
14. Осика С. Г., П'ятницький В. Т. Світова організація торгівлі: Підручник. — К.: К.І.С., 2001.
15. Пастернак-Таранушенко Г., Рожок В. Конкуренція: курс лекцій і практ. занять. — К.: ЦУЛ, 2002.
16. Пазуха М. Д. Кон'юнктура світових товарних ринків: Навч. посібник. — К.: Центр навч. л-ри, 2008.
17. Поляков В. В. Прогнозирование мирового товарного рынка: теория и практика: Монография. — М., 2002.
18. Рокоча В. В. Міжнародна економіка: Навч. посіб.: У 2 кн. — К.: Таксон, 2000.
19. Румянцев А. П., Коваленко Ю. О. Міжнародна торгівля послугами: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2003.
20. Система світової торгівлі: Практ. посіб.: Пер. з англ. — К.: К.І.С., 2002.
21. Світовий ринок товарів та послуг: Підручник: У 2 ч. — К.: КНТЕУ, 2005, 2006.
22. Світовий ринок товарів та послуг: Опорний конспект лекцій. — К.: КНТЕУ, 2004.
23. Тарануха Ю. В. Экономика отраслевых рынков: Учеб.-метод. пособие / Под общей ред. А. В. Сидоровича. — М.: Дело и Сервис, 2002.
24. Циганкова Т. М., Петрашенко Л. П., Кальченко Т. В. Міжнародна торгівля : Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2001.
25. Шканова О. М. Інфраструктура товарного ринку: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004.
26. Шпак В. А., Кондорі Ромео. Міжнародна торгівля: Практикум. — К.: УВПК “Екс об”, МАУП, 2004.
27. Шкварчук Л. О. Ціни та ціноутворення. — К.: Кондор, 2003.
28. www.unctad.org — Конференція ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД).
29. www.wto.org — Світова організація торгівлі (WTO).
30. www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_e.htm — Щорічне видання Світової організації торгівлі.
31. www.me.gov.ua — Мін-во економіки України.

3.3. Методичні рекомендації:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Ринок товарів та послуг» – додається в НМКД.

2. Методичні матеріали до практичних занять з дисципліни «Ринок товарів та послуг» – додається в НМКД.

Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

3.4. Інформаційні ресурси:

1. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).

2. Джерела (див. перелік навчальної та довідкової літератури, а також різні професійні періодичні видання вітчизняного та закордонного походження).

3. Мережа Інтернет.

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Ринок товарів та послуг» – залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою:

- усних опитувань на практичних заняттях;
- письмових контрольних робіт;
- письмових тестових завдань;
- виконання реферативних завдань.

Критерії успішності

Оцінки «відмінно» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомлена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли основні поняття та принципи сучасної економічної теорії, вільно оперують економічними категоріями та інтерпретують графічні економічні моделі, усвідомлюють зв'язки між основними економічними явищами та процесами, творчо та коректно використовують їх при розв'язанні задач.

Оцінки «добре» заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) повне знання навчального матеріалу, успішно виконав (виконала) передбачені програмою завдання, засвоїв (засвоїла) рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які

засвідчили системні знання понять та принципів економічної теорії і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки «задовільно» заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань контрольних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових положень сучасної економічної теорії або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.